

UJVIDÉKI HIRLAP

Megjelenik minden csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési ár: Egész évre 12 K., félévre 6 K., negyedévre 3 K.
Egyes szám kapható a kiadóhivatalban.

Felelős szerkesztő:
dr. Nemes Sándor

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Erzsébet-tér 6. szám. — Telefon szám 49.
Kéziratokat nem adunk vissza.

Meglepetés.

Irta: Bartha Miklós.

Ez a kormány mindenképen vásári komédiává akarja sülyeszteni a magyar közéletet. Szól a trombita, pereg a dob, cseng a réztányér. Rémképek borítják a sátor elejét. Odafestették Buriánt mézes-köppüvel, hogy gyűljenek rá a miniszterlegyek. Fejérváry tábornoszernagy is ott feszül, egyik bajusz-szárnyába Kossuthot, a másikba Apponyit tűzve föl.

„Tessék, tessék belépni és megnézni a szörnyű eseményt!”

A kíváncsiság nagy tömeget von a sátorhoz. Ritka mutatványok kínálkoznak odabent. Mondják, hogy Magyarország keresztrefeszítését, az alkotmány karóba-huzatását, az ellenzék fölakasztását lesznek szivesek előadni. Biz ez nem mindennapi látvány.

Egyéb is lesz A nemzet torkát elmeszik éles borotvával. A magyar Alföldet lesülyeszti a pokol fenekére. Az osztrák armádia megveri a japánokat. A magyar anyák csupa német gyermeket szülnek. A nyulak vadászfegyvert ragadnak.

Egyszóval: meglepetésre készülnek.

Meglepní szokás a vadat, melyet le akarunk puskázni. Meglepní szokás a

tolvajt, aki titkos úton-módon behatolt udvarunkba, házunkba. Meglepní szokás az ellenséget, aki életünkre, vagyónkra, békénkre tör. De miféle bolond gondolat: egy kormánynak meglepní a nemzetet?!

Hát futó vad a nemzet? Hát tolvaj a nemzet, avagy ellenség? Miért kelljen a nemzetet meglepní? Hiszen a nemzetet kormányozni szokás a meglevő törvények alapján. Miként lehet a kormányzás meglepetés, mikor a törvény olyan nyílt tudomány, amit mindenki tartozik tudni?

Terveiket titokban tartják. Miért? Azért, hogy megleljenek. Komédia. Titkos szereket akarnak használni, miként a kuruzslók, vagy talán tiltott szereket is? Azt hiszik, a nemzet beveszi. Fortélyoskodnak, fondorkodnak, cselet vetnek, aknákat ásának. Vagyis háborút folytatnak a nemzet ellen azok, akik hivatalosan a nemzet élé állanak.

A görögök különös lépekedésében olyan isten is élt, aki megette a saját gyermekeit. Előhasu fiatal koczával megtörténik, hogy felfalja a maga malacait. Fógságban levő nyóstény tigris gyakran megöli a kölykét. Ugylátszik, ezektől tanul erkölcsöt a kormány, mikor arra a nemzetre tör, amelynek gondozása hivatalból rá van bízva.

Nem sejtem, hogy miben fog állani a meglepetés. Nem is izgat a dolog. Elég nekem annyit tudni, hogy alkotmányunk van és aki beleharapott ebbe az alkotmányba, annak a foga beletörött. A nemzet védi alkotmányát, az alkotmány védi a nemzetet.

Ha alkotmányellenes kormány jön, azt a nemzeti többség leszavazza. Ezzel megszűnik a kormány törvényes hatalma. Ha aztán törvénytelen rendeletet ad ki a kormány, akkor annak a nemzet nem engedelmeskedik, mert így parancsolja az alkotmány.

Kérdés, mernek-e erőszakhoz nyulni? Ha igen: ki lesz eszközük az erőszakra? Kapnak-e vármegyét, várost, tisztviselőt mely a törvénytelen kormány kedvéért megtagadja hazáját, hazájának alkotmányát? Nem hiszem, hogy kapnának. Ezért vagyok nyugodt a meglepetési hírekkel szemben.

Görgei — Világosról.

„A meg nem érdemelt bűnhődés: dicsőség” — ez az egyik jelmondata annak a rendkívüli érdekességű könyvnek, amely borítékán e címet viseli:

Gazdátlan levelek.

Irta:

Görgei Artur.

TÁRCZA.

Tanulmányi kirándulás

(Vége.)

Hajónk tovább vitt, Orsovára; körülbelül 3 órai időzés után elindultunk a román határra, megnéztük Turnu-Severinu városát, majd visszahajóztunk Ada-Kaleh szigetre. A szigeten igen sok megfigyelni való akad. Megismerkedünk a török étellel, mert a szigetet körülbelül 300 török lakja, a Török birodalomhoz is tartozik, a rend fentartására azonban félszázad közös baka örködik. Földrajzi fekvése is érdekes, területéről három ország földjét nézhetjük: Magyarországot, Romániát és Szerbiát. Innen is elbucsuzunk és néhány perc múlva ismét Orsova városában járunk. Földrajzi fekvése gyönyörű; történelmi részéből csak azt említem, hogy Kossuth Lajos bujdosása előtt itt esőkolta meg utoljára szerelme legnagyobbikját: a hazáját. Itt ásatott el 49-ben a magyar korona, a melyhez a császáriak csak 4 év múlva és akkor is csak árulás folytán hozzájutottak és vitték el Bécsbe.

Egy félnapra Herkules-füldőre is felrándultunk. Méltán megérdemli a hírnevét, gyö-

nyörü a környéke; az egészséges tiszta levegő a gyógyforrások jelentékeny segédorvosa. — Herkules-füldőnek is búcsut mondtunk, visszautaztunk Orsovára, felszálltunk a hajóra, a mely egész Ujvidékre hozott.

Visszatkozás közben még egyszer gyönyörködtünk a természeti szépségek remek berendezésében, a melyet szinte lehetetlen leírni, mert minden ékes szó, csak árnyéka a valóságnak. Maga-magát csalja meg minden ember, aki az Alpok bármely szakaszát előbb nézi meg, mint hazánk e páratlan gyöngyét.

Az idő általában véve kedvezett. Tanulmányi ifjuságunk, amely sokat látott és sokat tanult, a legjobb hangulatban végig küzdötte a 4 napi fáradságot; jutalma: egy eltörölhetetlen kedves emlék az egész életükre.

Eddig a kirándulás kellemes részéről emlékeztem meg, azonban szükségesnek tartom, hogy a kevésbé kedves részletekről is szóljak; lehet, hogy ez tanulságul fog szolgálni a jövőre nézve. Az ilyen nagyobb kirándulás teljes sikere csak úgy biztosítható, ha az egész vezetés és rendezés egyetlen — egy emberre van bízva. A rendezőnek azonban legyen, utiterve, amelynek titkaiba többen is be vannak avatva. A mi rendezőnknek semmiféle utiterve nem volt. Zimony-

ban voltunk és még mindig nem tudtuk, hogy Belgrádba átmehetünk-e, kapunk-e engedélyt. Orsovára értünk és még mindig nem tudtuk, szabad-e a román határra átlépni. Itt is, ott is sok időt raboltunk el az engedély kieszközölés várákozásával. Pedig ezeket néhány nappal előbb is lehetett volna kieszközölni. A többi egészen ötletszerűen ment. Senki sem tudta, hogy a következő óra programja mi lesz, megáll-e indul-e a hajó, hol és mennyit állunk, mit nézünk meg stb. Ugy, hogy a hajón teljes fejtelenség uralkodott. Ez a tanulóknak köztölytelenséget támasztott. A legtöbb ember puskaporos lett, talán ez is volt oka, vagy legalább ez is hozzájárulhatott azon hadi állapothoz, amely az ujvidéki és az óbecsei társaság között fokozatosan kifejlődött. Nem akarok részletekre kiterjeszkedni, csak azt említem meg, hogy az utolsó napon az ujvidéki és az óbecsei társaság között olyan viszony lett, mint a minő lehetett a Japánok és az oroszok között néhány nappal a háború kltörése előtt.

Azzal végzem, amivel kezdtem; a kirándulás mindenképen tanulságos volt.

Sinus Alfa.

A másik jelige pedig így szól: „Vannak elvek, amelyek egy pártot megbonthatatlanná tesznek”: Görgei tábornok e könyvben elhárítja magáról a hazaárulás vádját. „Gazdátlan levelei”-ben némiképp az önvédelmet találjuk. Azt hangoztatja, hogy mikor a fizikai és erkölcsi megsemmisülés között kellett választani, ő inkább letette a fegyvert, semhogy a Paskevics hordái végiggázolják a magyar hadsereget. A fizikai halottat nem lehet feltámasztani többé, de ha az önállóságában letiport nemzet talpra áll, helyrehozhatja a mult vesztéseit. Ebből a multból sarjadzanak ki az elvek, a melyek egységessé forrasztják a nemzetet.

Grörgei könyvét „Gazdátlan levelek”-nek nevezte, de voltaképpen szerves egészbe tartozó fejezetek ezek, mert mindegyikük olyan védpontokra adja meg a választ, amelyeket gazdátlan—névtelen—levelek hoztak föl ellene. A könyv még 1867-ben jelent meg Viktringben, Klagenfurt mellett. Szerzője akkor Klagenfurtban volt internálva. Nagyon szűkös viszonyok között élt és azért adta ki könyvét, hogy valami keresete legyen.

Az első kiadás teljesen elfogyott. Ritkaságzámban ment egy-egy példány. A budapesti Kilizn-cég most második kiadást rendezett a könyvből, amely még a legszelebb körü érdeklődésre tarthat számot.

Mutatóba közöljük a következő levelet, amelyben a világosi fegyverletételért igazolja magát:

Viktring, 1862. szept. 23-án.

Hogy nem választottam volna-e a török földre való kimenetelt inkább a fegyverletételnél, ha mindazokat előreláthatam volna akkor, amik ennek utána, és amint közönségesen tartják, ennek következtében történtek Magyarországon? — ezen kérdés, véleményem szerint sem nem jogosult, sem nem loyális.

Nem jogosult azért, — mert a fegyverletétel egyáltalában nem volt politikai számítás szüleménye, hanem volt egyedül és tisztán eredménye az e kettő közti kényszerű, kétségbeejtő választásnak:

vagy elpusztulunk physice a hazában, — vagy elpusztulunk physice és erkölcsileg egyszermind. a külföldön. Egy harmadik választás nem volt előttünk.

De ama kérdés ép oly kevésbé loyális, — legkevésbé akkor, ha jóakaró szándékkal intézetik hozzám.

A jóakaró szándék irányomban csak ez lehet: rehabilitálni engem a nemzet jó véleményében. — Ugyan nem tudnak-e erre barátaim egyéb eszközt annál, hogy én önmagam előtt alacsonyítsam le magamat azáltal, hogy a fegyverletétel meg a bécsi kormánynak reá következő hóstettei között nexus causalisnak létezését ismerjem el — hunyt szemmel — ott, hol a történetvizsgáló nyílt szeme hasztalan keresi az összefüggést?!

Olyat ne várjanak tőlem barátaim, mit magamévá tenni tilt önérzetem.

Hahogy azon szerencsét, miszerint kortársaim foruma előtt minden reám fogott mulasztási hünök terhe alól felmentessem, csak egy képmutató „mea culpa” árán lehet elnyernem: akkor le kell tennem róla.

De midőn ez egyik arasznyi időszak igazságtalan ítéletének minden következményeit megadással végig türom: egyuttal feljebb viszem ügyemet azon másik arasznyi idő fo-

ruma elé, amely időt még ezután meg leszen engedve élnem hazám történetében.

Egyébiránt ama kérdésnek — amint előbb felvetém, s amint énnékem azt ismételtlen valósággal fölvetették — vitatása meddő is lenne egészen. Mert:

állítsatok ma újból, ugyanazon körülmények közt Orsova és Világos közé: és köztem meg Orsova közt megint ugyanazon legyőzhetlen akadály felemelkedni. És ezen akadály megint nem az osztrák császári hadsereg leend, hanem ma épen úgy, mint ezelőtt 13 esztendővel, egyedül e varázsigé:

„Itt élned, halnod kell!”

Hogy e varázsszó éppen én rajtam mind e mai napig be nem teljesedett: az sem nem az én érdemem, sem nem az én bünöm.

Ujdonságok.

A közigazgatási bizottság e hó 14-én a városháza kis tanácstermében Péter Pál főispán elnöke alatt ülést tart.

Egyházi hír. Az alsó-baranya-bácsi ev. ref. egyházmegyében a megüresedett egyházi tanácsbírói állásra a kebelbeli egyházak részéről beadott szavazatok f. évi június hó 5-én bontattak fel nagytiszteletű Szabó Péter pirosi lelkész ur, az egyházmegye esperesének elnökelete alatt. Az egyházmegyének e diszes állására a helybeli ev. ref. egyház érdemes lelkésze, nagytiszteletű Molnár Hugó választott meg.

A függetlenségi és 48-as párt tagjai tegnap este pártvacsorát rendeztek, amelyről lapunk legközelebbi számában leszünk híradással.

Tízéves találkozó. Felkérem mindazokat az iskolatársaimat, akik az 1895-ik évben Ujvidéken, a felső kereskedelmi iskolában velem érettségiztek, sziveskedjenek a tízéves találkozó megbeszélése céljából cimüket velem haladéktalanul tudatni. Mayer József, Ujvidék.

A rendőrség figyelmébe ajánljuk, hogy a bérkocsik tisztasága érdekében erélyes intézkedéseket tegyen. Megszégyenítő, hogy a mikor hétszámra egy csepp sár sincs és bérkocsiaink, mindenestre a több hét előtti sártól, mégis sárosak. Egyik-másik ügyel a tisztaságra, de az összeség nagyon szomorú képet nyújt. Ha már csak egy fogatú kocsikra vagyunk utalva, legalább mossák le a kocsik kerekeit, mert az idegenek előtt így nagyon is kell restelkednünk.

Az ujvidéki áll. polg. leányiskola 1904-5. tanévi zárvizsgálatait az alább következő sorrendben fogja megtartani: A) Nyilvános vizsgák: a) Tornavizsgák (a rendes órák keretén belül) a polgári fiúiskola tornacsarnokában és pedig: június 3-án d. e. 10 órákor I. a), I. b) osztály, d. u. 2 órákor IV. oszt., június 5-én d. e. 11 órákor II. a), II. b) oszt., június 7-én d. u. 2 órákor III. osztály. b) Hittanból: rk. hittanvizsga jun. 7-én d. e. 8 órákor (III. oszt. terem), gkel. hittanvizsga jun. 7-én d. e. 10 órákor (I. b) oszt. terem), ágh. hittanvizsga jun. 7-én d. e. 11 órákor (II. b) oszt. terem), ev. ref. hittanvizsga máj. 27-én d. e. 11 órákor (II. b) oszt. terem), izr. hittanvizsga jun. 4-én d. e. 9 órákor (I. a) oszt. terem). c) Francia nyelvből: jun. 10-én d. u. 2 órákor (III. oszt. terem). Osztályozó gyűlés jun. 13-án d. e. 8 órákor. d) Osztályvizsgák: jun. 14-én d. e. 8 órákor I. a) osztály (III. oszt. terem), jun. 15-én d. e. 8 órákor I. b) osztály (III. oszt. terem),

jun. 16-án d. e. 8 órákor II. a) oszt. (III. oszt. terem), jun. 17-én d. e. 8 órákor II. b) oszt. (III. oszt. terem), jun. 20-án d. e. 8 órákor III. oszt. (III. oszt. terem), jun. 21-én d. e. 8 órákor IV. oszt. (III. oszt. terem). e) Évzáró ünnepély: jun. 24-én este, belépti díjakkal. Évzáró istentiszteletek és bizonyítványosztás jun. 25-én reggel. B) Magánvizsgák: (d. e. 9 órákor írásbeli, d. u. 2 órákor szóbeli vizsga kezdete) jun. 26-án I. oszt. (II. b) és III. oszt. teremben), jun. 27-én II. és I.-II. összevont oszt. (II. b) és III. oszt. teremben), jun. 28-án III. és IV. osztály (II. b) és III. oszt. teremben). Évzáró konferencia 29-én d. e. 9 órákor. Jun. 30-án és jul. 1-én megtartatnak a beiratások az 1905—6. tanévre. Az osztályvizsgálatok idején megtekinthető a polgári iskola és kézimunka-tanfolyam növendékeinek egész évi munka- és rajzkiállítás. A szülőket és a nőnevelésügy barátait felkérjük úgy a vizsgálatoknak tömeges látogatására, mint a kiállításnak beható megtekintésére. A magántanulók pedig felhivatnak, hogy a vizsgálaton való megjelenést az intézet igazgatóságánál előre jelezni, továbbá elkészített dolgozataikat, rajz- és kézimunkáikat megtekintés céljából elhozni, végül az írásbeli vizsgákra magukat írószerekkel ellátni el ne mulasszák. Ujvidék, 1905 május hó 23-án. Az igazgatóság.

Tanulmányut. A polgári leányiskola tanulmányutjáról írott tudósításunkból tévesen kimaradt Kürthy Mária tanárnő neve, mint aki a kiránduló csapattal Herkules-fürdőn volt. A tévedést ezennel helyreigazítjuk.

A József főherceg szanatoriumi egyesület ujvidéki hölgybizottsága és Ujvidék szab. kir. város polgári céllövész-egyesülete folyó évi június hó 12-én, pünkösdhétfőn (kedvezőtlen időjárás esetén a következő vasárnap) nagyobb-szabású jótékonycélú kerti mulatságot rendez a lövészegyesület saját helyiségében. Kezdeté délután 4 órákor. Beléptidij: személyenként 1 korona, családjegy 3 korona. Katona-, cigány- és tamburazene.

Juniális. Tegnap a polgári fiúiskola tornavizsgálattal egybekötött tavaszi mulatságot rendezett, mely pompásan sikerült. Reggel 8 órákor tanáraik vezetése mellett, zászlók alatt és cigányzenével vonultak ki a növendékek a futtaki erdőbe, hová délután nagyszámu közönség is rándult ki.

Lövöldéből. Vasárnap, június 4-én 610 lövés tétetett a céltáblára. Díjat nyertek. Célegységért: I. Eckert János 5/24. II. Stoj Vilmos 5/20. III. Hesz Frigyes 4/21. IV. Tikmayer 4/13. V. Adolf 3/16. Lőegységért: I. Witz 123, II. Tikmayer 126. Június 11-én 200 méter távolsági lövés lesz az 5-ös sz. táblára.

Köszönet. Budapesti és aldunai tanulmányi kirándulásaink alkalmával úgy a vezető tantestületi tagok, névszerint Weixlgärtner Ármín, Kürthy Mária, Mészárosné W. Berta, Balázs Vilma kartársak, nemkülönben az utazó társaságokhoz csatlakozott vendégek: Schnellné Z. Ráva, Weixlgärtner Árminné, Rohonyi Margit, Kopper Irma, Ipinka Marianne, Szabó Eszti urnők, oly szives gondozásban részesítették növendékeinket, érdekes magyarázatok által oly tanulságossá tették a kirándulásokat, hogy hivatali kedves kötelezettségemnek ismerem ez uton is köszönetet mondani mindnyájuknak azon páratlan önfeláldozó fáradozásért, melylyel a tanulmányutakat rendező és előkészítő igazgatóság intencióit megvalósítani se

gitették. Köszönetemet fejezem ki egyuttal azon szülők nevében is, kiknek gyermekei a kiránduláson részt vettek, mert meg vagyok győződve, hogy ezek csak hálaival fogadhatták nemcsak gyermekeik ily tanulságos kalauzolását, hanem a leggondosabb ellenőrzést is, melyben azok részesültek. Senkinek az uton baja nem esett; úgy a test mint a lélek jó ellátásáról bőven volt gondoskodva, ismeretekben, tapasztalatokban gazdagodva tértek édes otthonukba. Hálás köszönetünk illeti azonban azokat is, kik bennünket mindkét uton oly előzékenyen kalauzoltak: a magyar tanítók turistá egyesületének vezetőségét és tagjait, Krassó-Szörény megye kir. tanfelügyelőjét, az orsovai áll. polg. és a temesvári áll. felsőbb leányiskolák igazgatóságait és tanártestületeit. Szívességeikkel az utazó társaságok 55 tagját a szószeros értelmében tették boldoggá, már pedig a világon a legszebb jótékonyosság az, ha másokat boldogíthatunk! Az Isten áldása legyen mindazokon, akik a jótékony nemesgyakorlását célul tűzték! Az áll. polg. leányiskola igazgatósága.

Anyakönyvi hírek. Ez év május hó második felében elhaltak: Tandori Ilona 8 éves, Toth Jánosné 65 éves, Popovics Mija 10 éves Sztankovics Istvánné 60 éves, Schmidt Vendéj 58 éves, Pesics Sebők 30 éves, Muic Antal 74 éves, Nikolics Pál 25 éves, Gruics Lukácsné 74 éves, Komlenszki Lyumbomir 18 éves, Pál Mihály 20 hónapos, Mayer Francziska 83 éves, Vlaovics Radinka 11 éves, Rutonszki Milos 7 hónapos, Damjanov Krisztina 21 napos, ifju Czina Andrásné 35 éves, Kasztner Jenő 27 éves, Ispánovics Balázs 74 éves, Tajkov Sándor 55 éves, Zsolyom Ilona 14 napos, Gruics János Szlobodán 2 hónapos, Sec István József 2 éves, Jedeli Miklosné 40 éves, Glumesevics György 3 hónapos Béres Teréz 2 hónapos, Toth Mária 25 éves, Lucsics Sebők 62 éves, Béres Erzsébet 3 hónapos, Frank István 59 éves, Schwarszleitner Hugóné 59 éves, Braun Jánosné 64, Irsai Katalin 77 napos, Grnya István 3 éves, Vulkó György 39 éves, Bauensteiner János 78 éves, Hajdu Andor 8 hónapos, Szüics Dezső 12 éves Frank Nándor 14 éves, Freud Mór 86 éves, Ognyanovics Györgyné 72 éves, Kiss Ilona 5 napos, Takács Mária 24, Birli József 61 éves, Sztankov Jakabné 68 éves, Heim Berta 15 éves és Profuma Mátyás 55 éves korában. Született: 11 fiu és 19 leánygyermek. Egybekeltek: Sztevanovics Vladimir és Máté (Tapavicza) Éva, Csanádi Illés és Mazány Mária, Wachtl János és Bulits Józsa, Govorcsinov Szever és Szakács Katalin, Gáborov Mihály és Popov Sarolta, Losterfer Róbert és Veliacha Anna Irma, Kiss József és Vörgai Mária, Kócsi Dávid és Cziezeri Zsuzsanna, Hil Pál és Fürstner Anna, Rankovics Döme és Vlaovics Katalin, Gongya Dávid és özv Ilcsevics Vitályosné. ifj. Valkai Sándor és Mazán Katalin, Sztankó Péter és Béres Julianna, Szkicsák Ignác és Bunda Mária, Koszirovics Gergely és Subarás Dameza, Pastyán Szilárd és Csizmen Ilona, Pelikány József és Dániel Rozália, Mihájlovics és Hellermann Barbála Anna.

Az izr. kerületi kongresszus Szabadkán. A jövő hét hétfőjén mozgalmas élet lesz Szabadkán. Az oly rég szünetelő izr. kerületi kongresszust végre évek hosszú veszteglése után egybehívták és — amint értesülünk — a megye minden részéről meleg érdeklődés

fűződik a megtartandó üléshez. Mintegy 35-en fognak ez alkalommal Szabadkára érkezni, a kiknek elszállásolásáról a kellő gondoskodás már megtörtént. Este a vendégek tiszteletére nagyobb szabásu bankett lesz a Nemzet Lloyd helyiségében, a melyen hölgyek is részt fognak venni. A kongresszus ez alkalommal a törvényes formákban fog megalakulni. Még eddigelé nem hallani, hogy kit szándékoznak elnökül megválasztani.

Kulinyi Zsigmond halála. Régóta betegeskedett, mégis mindenütt lesújtólag hatott Kulinyi Zsigmondnak, a Szegedi kereskedelmi és iparkamara titkáranak, a „Szegedi Napló“ főszerkesztőjének és a Vidéki Hirlapírók Országos Szövetsége elnökének halálhíre. Kulinyi két év óta betegeskedett, legutóbb a Rivierán keresett súlyos bajára (agytuberkulózis) gyógyulást. A várt gyógyulás — sajnos — nem következett be s ezelőtt pár héttel nagy betegen tért vissza Szegedre. A mult hónapban ünnepelte meg Szeged városa hirlapíróskodásának 25 éves jubileumát, de ő már nem jelenhetett meg a saját üneplésén, mert a betegség ágyhoz kötötte. Ma délelőtt kioltotta nemes életét a halál. Elhunytát özvegye gyászolja. Holnap délután öt órakor temetik.

A szabadkai iparos-kongresszus. Az ipartestületeknek és az ipari szervezeteknek rendszerint három évenként tartani szokott országos kongresszusa ez évben Szabadkán lesz, melynek előkészületi munkálatai már folyamatban vannak Szabó Gyula iparkamarai másodtitkár megbízás folytán már el is készítette a tárgyalandó ügyek sorozatának tervezetét. Ezt az ipartestületek központi bizottsága fogja tárgyalás alá venni és a meghívok azután fognak kibocsáttatni. Az iparosok nagy érdeklődéssel néznek e kongresszus elé, mert a mostani politikai viszonyok között az erőteljes állásfoglalás a megvalósulás stádiumába juttathatja az önálló vámterület behozatala és az ipartörvény revíziója tárgyában hangoztatott régi kívánásokat.

Egy elismert jó gyógyvíz gyógyhatásának legjobb bizonyítékát a nagy forgalom képezi. Ilyen nagy forgalom észlelhető a jó hírnévnek örvendő Apatováci ásvány-, asztali- és gyógyvíznél, melyet a leghirnevesebb orvosok ajánlanak a légső és emésztési zavarokban szenvedők részére s mely gyógyvíz rekedtségnél és egyéb torokbajnál felülmulthatatlan szolgálatot tesz. Az orvosok rendelése folytán az Apatováci ásványvíz oly közkedveltségnek és elterjedtségnek örvend, hogy a kutkezelőség legutóbb elhatározta, miszerint új épületeket emel, mert a fogyasztó közönség nagyszámu rendelésének máskülönbén nem tehet eleget.

A cár meggyilkolásának híre. Tegnapi Bécsben, mint Berlinben az a hír terjedt el, hogy a cárt meggyilkolták. A német császár kátszer is tudakozódott az orosz nagykövetségénél, ahol semmit sem tudtak az elterjedt hírről. Később egy pétervári távirat megcáfolta a merénylet híreit.

A gőzgépezők és kazánfűtők legközelebbi képesítő vizsgái Szegeden június hó 19-ik napján d. e. 9 órakor a Szeged alsóvárosi új vízmű-telepen fognak megtartatni. A vizsgálati kérvények kellően felszerelve a m. kir. ker. iparfelügyelőséghez (Szilágyi-utca 1.) beküldendők.

Irodalom.

A Nagy Képes Világtörténet 220. füzeté egy érdekes térképet hoz: Magyarországot Nagy Lajos és Mátyás korában. A két birodalom külön színezéssel van e térképen feltüntetve s érdekesen mutatja Magyarország hajdani nagyságát, a mikor hozzá tartozott Mátyás alatt Ausztria, Morvaország, Szilézia és Csehország is, Nagy Lajos alatt pedig Bosznia, Szerbország, Bolgárország, Havas-Alföld, Moldva, Halics, Lodóméria, Lengyelország, Kumánia, Podolia, Maszovia, Volhinia, Podlészia. Igazán olyan kor volt ez, a melyre nem nagy túlzás a költő szava:

Magyar tenger vizébe

Hullt az Észak, Kelet, Dél hulló csillaga.

Területben legalább háromszor akkora volt ez a Magyarország, mint a mai, nem is beszélve hírérol és nagyságáról, a mely Mátyás király alatt megreszkettette a nagy német császárságot. Lajos alatt pedig elért Nápolyig, mikor az öcsését, a szerencsétlen Endrét, Johanna áldozatát, boszulta meg vitéz magyar seregek fegyverével, a mely hősi hadjáratnak örökké élő emléke az Arany János Toldija. A Nagy Képes Világtörténetnek különben is legfőbb érdeme, hogy a magyar nemzeti történetet beleolvastja az európai történelembe és a magyar szempontot nem mellőzi az európai események leírásánál sem.

A most megjelent 220. és 221. füzet a Csuday Jenő dr. tollából került ki s a közép-kori intézmények bomlását és a renaissance pirkadását rajzolja.

A 12 kötetes nagy munka szerkesztője Marczali Henrik, egyetemi tanár. Egy-egy gazdagon illusztrált kötet ára diszes félbőr-kötésben 16 korona; füzeteként is kapható 60 fillérjével. Megjelenik minden héten egy füzet. Kapható a kiadóknál (Révei Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaság Budapest, VIII., Üllői-út 18. sz.) s minden hazai könyvkereskedés útján, havi részletfizetésre is.

A „Zenélő-Magyarország“ zongora és hegedü zeneműfolyóirat most megjelent XII. évfolyamu 11. füzeté a következő érdekes zenemű-ujdonságokat közli: I. „Ha majd egyszer utoljára huzatom a nótámat“ és „Hazug János nótája“ 2 hangulatos magyar nótát Korányi Józseftől. II. Witt S. Max „Phylis“ című dallam-gazdag angol keringőjét. III. Lánya Ernőnek az országos nevű zeneszerzőnek „Magyar-Szerénáját“ zongorára.

Ily gazdag tartalommal jelenik meg e minden zenekedvelőnek kiváló fontos zenemű folyóirat minden egyes füzeté, úgy, hogy előfizetői az érdemesebb zenemű ujdonságokat, melyek az év leforgása alatt megjelennek — havonta kétszer — mindenkor 10—12 oldalon kapják.

Előfizetési ára egész évre (24 füzetre) 12 kor., félévre (12 füzetre) 6 kor., negyedévre (6 füzetre) 3 kor.

Egyes szám ára 60 fillér.

Előfizetni a most folyó II. évnegyedre, valamint az előző évnegyedekre is a „Zenélő Magyarország“ (Klökner Edő zeneműkiadóhivatalában Budapest, VIII. József-körút 22/24. lehet, hol egyuttal minden zenemű a legolcsóbban megszerezhető.

Közgazdaság.

Mezei komócsin. A komócsin (Phleum pratense) talaj iránti igényei nem nagyok. A kötött hideg természetű talajokon megbecsülhetetlenek. Különösen az üde talajokat szereti, de azért a szárazságot is bírja. Természetesen jó és elegendő nedvességgel bíró talajokon nagyobb termést ad, magasabb szárat nevel, míg száraz talajnemeken növése alacsony marad. A fagy iránt nem érzékeny, s azért oly talajnemeken, melyeken más növények igen sokat szenvednek a fagytól, sikeresen termelhető. Hideg, nedves talajokon és öntözhető tőzegtalajokon pótolhatatlan fű. Leghálásabb az üde vályog és agyag talajok iránt. A trágyázás iránt a komócsin igen hálás, különösen kálitrágyázással lehet termését növelni.

A mezei komócsin egyenletes és elég sűrű gyepet alkot. Későn indul fejlődésnek, virágzása július hóra esik. Mindig virágzás előtt kaszálható, mert máskülönben nagyon elfásul s így az állatok nem szívesen eszik. A komócsin igen nehéz szénát szolgáltat. A komócsint egymagában is vetik, de keverékben vetni sokkal célszerűbb, mert fehérjében szegény lévén, egymagában nagyon tápanyagu takarmányt szolgáltat. A komócsint épen ezért legcélszerűbb lóherével keverten vetni, mert a herefélék fehérjében igen gazdagok s így a kettő együtt igen megfelelő tápanyagu takarmányt szolgáltat. Különösen Angliában nagyon el van terjedve a komócsinnak vörös és svéd herével keverékben való vetése, ami már azért is helyeselhető, mivel a timótfű is a második esztendőben adja a nagyobb termést, mint a lóhere. A komócsinnal keverten vetett here legcélszerűbben zölden takarmányozható, mert a komócsin kemény szénát szolgáltat. Lovak számára igen dicsérik.

A komócsin figyelembe jöhet állandó rétek alakításánál is, mivel azonban már a 4-ik, 5-ik évben ritkulni kezd, nem tanácsos 10—15%-nál többet venni a keverékbe. Elegendő nedvességgel rendelkező, tehát üde talaju legelőkön is alkalmazták a komócsint. Némelyek azon kifogást emelik ellene, hogy szára hamar megkeményedik s így a jószág nem szívesen nyul hozzá. Ezen könnyen segíthetünk úgy, hogy a jószágot lehetőleg korán bocsátjuk a legelőre, mikor a fű még fiatal. E tekintetben azonban azt hiszem, nem kell biztatás, mert legelőink rossz természetűek s kevés értékének legtöbbször az a baja, hogy a jószág igen is tulkorán lesz arra kihajtva, hogy azok semminemű ápolásban és trágyázásban nem részesülnek.

A komócsin magtermelése egyáltalán nem jár nehézséggel. Természetesen magra termelve tisztán vetendő s akkor aratandó, mikor bugái vörös színűek kezdenek lenni. Ha herével vetett komócsint akarunk magnak meghagyni, az is lehet, mert a here magva nagyobb s rostálás által a kettő könnyen szétválasztható. A magtermelésre szánt komócsin-táblát kálifoszfatrágyázásban kell részesíteni, mert csak így számíthatunk jó magtermésre. A komócsin magva két ezüstsűrű pelyvacska által van körülvéve. Igen sok esetben azonban hiányoznak ezen apró polyvalevek, minek az az oka, hogy vagy nagyon túlért a mag, vagy pedig túlerősen csépettetett s ez által pattogzottak le a polyvalevek.

Hogyan őrizhetjük meg az istállótrágyát az értékvesztésektől? Az istállótrágyánál mutatkozó veszteségek legnagyobb része nem onnan származik, hogy nitrogén szabadul ki, hanem hogy a felrakás, kihordás, lerakás, teregetés alatt ammóniak illan el belőle s ezért ajánlatos a trá-

gyának kénsavval való kezelése, mert az az ammóniak elillanását megakadályozza. A kereskedésbeli közönséges kénsav azonban veszélyes szer, s nagy óvatosságot igényel, mert erősen maró hatása. A kénsavat felhígított állapotban használják a trágya konzerválására. A felhígításnál mindig szem előtt tartandó, hogy a felhígításra szánt vízhez öntessék hozzá a kénsav vékony sugárban s folytonos kavarással közben s ne megfordítva a vizet a kénsavhoz, mert így könnyen baj származhatik.

A vízzel hígított kénsav használata is több kellemetlenséggel jár, mert a trágyához annyi felhígított kénsav öntendő, hogy az feleslegben legyen s így a trágya nagyon nedves lesz, minek eredménye az lesz, hogy kihordáskor sok értékes anyag csepeg el belőle.

Ennek elkerülése céljából ajánlatos a kénsavat homokkal vagy tőzeggel felitatni, miáltal egy könnyen hinthető keveréket nyerünk. Ha már most ezzel kihordáskor az ammóniak elillanását

meg akarjuk akadályozni, akkor rakodás közben a trágya közé hintjük lehetőleg egyenletesen; 100 kg. trágyára körülbelül 2—3 kg. homokos keveréket számítva.

Ha már az istállóban akarjuk a trágyát kénsavval konzerválni, akkor azt a trágya kihordása után szórassuk az állásra s azt azonnal takarjuk be friss alommal. Az alom átszivárgó trágyalé ily módon a kénsavhoz jut és ezáltal neutralizáltatik. Az alomra elszórni sohasem tanácsos, mert maró hatása s az állatoknak könnyen bajt okozhat. Ha a kénsavat nem akarjuk az istállóban alkalmazni, akkor a telepre szórjuk azt ki naponta trágya-kihordás után. Minden számos marhára 3 kg. homokos keveréket alkalmazunk. Ennek értéke 3 fillerre tehető s így igen olcsó.

Kiadó laptulajdonos: **dr. Nemes Sándor.**
A szerkesztésért a szerkesztő távollétében felel: **Mayer József.**

„MAYER“ gépgyár

vas- és fémöntőde részvény-társaság SZOMBATHELY.

Raktár: Budapest, V., Lipót-körút 15.

Készít mindennemű

Gazdasági gépeket, ^{kitűnő szerkezetű} Benzin- és szivó-gázmotorokat ^{2-50 lóerőig.}

Benzin-motoros cséplőkészletek.

Legolcsóbb üzem! *Tűzveszély kizárva!*

Malomépítészet: Uj hengerek, minden e szakmába vágó gép gyártása. Teljes műalmi berendezések.

Különlegesség: Legújabb szerkezetű csavaros és szabad. víznyomású borsajtók.

Osborne D. M.-féle: világhírű amerikai arató és kaszáló gépek magyarországi kizárólagos képviselőisége.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. * Kivánatra minden szükségletre külön költségvetés.

A magas horvát kormány részéről mint gyógy-viznek megállapított

Apatováci savanyú forrás

Apatováci SAVANYÚVIZ

természetes alkalikus szénsavdús savanyúvíz

kristály tiszta legkiválóbb asztali víz

Orvosi kapacitások által a legnagyobb gyógy eredménnyel rendelve minden az emésztő és légző szervezeti bajoknál **rheumatikus, gyomor, tüdő, torok** és minden más **katarisoknál, vese, cukor és hólyag** betegeknél.

Legkiválóbb, utól nem ért gyógyeredmények a nemi és sok női bajnál.

Analizálva dr. Ludvig kir. udvari tanácsos, és dr. S. Bosnyákovits kir. orvostanár által.

Kitüntetve sok nagy szakkilátáson 15 arany éremmel.

Apatováci kút-intézetőség

Zágráb, Illoca-út 17.

Kapható gyógytárak-, fűszeresek-, éttermek- és vendéglőkben.

